

ความย้อนแย้งเรื่องโทษประหารชีวิต : อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ด

ขาด มนุษยธรรม และความตาย

The Paradox of Capital punishment : Totalitarianism , Humanity and Death Sentences

เตวิช ฉิมหลวง

ความนำ

บทความนี้ผู้เขียนได้แรงบันดาลใจด้วยความสนใจเป็นพิเศษจากการที่ได้คร่ำหวอดอยู่ในเรื่องการลงโทษการบังคับควบคุมนักโทษให้เป็นไปตามการบังคับใช้โทษตามคำพิพากษาของศาลอยู่ภายในเรือนจำทั้งในด้านการควบคุมความสงบเรียบร้อยภายในและด้านการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ผู้เขียนเป็นข้าราชการราชทัณฑ์ (ผู้คุมเรือนจำ) สำหรับความเรียงชิ้นนี้ เป็นการวางพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาและแนวคิดเรื่อง “อุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ” และแนวคิด “หลักสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต” ตลอดถึงสถานการณ์ของความย้อนแย้งว่าด้วยเรื่องโทษประหารชีวิตของประเทศไทยด้วยตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 – ปัจจุบัน (พ.ศ.2560) ที่รัฐไทยมีการตัดสินประหารชีวิตนักโทษแต่ในทางปฏิบัติ นั้น ปรากฏว่ายังมีได้มีการนำตัวผู้กระทำความผิดไปประหารจริงๆ (ที่มา : ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ <http://www.correct.go.th>)

บทความทางวิชาการต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของที่มาในประเด็นปัญหาสำคัญของการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “ความย้อนแย้งเรื่องโทษประหารชีวิตในอุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐไทยกับกระแสสิทธิมนุษยชน” ซึ่งผู้เขียนกำลังทำการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์อยู่ 2 ประการคือ 1.) เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความย้อนแย้งเรื่องการลงโทษประหารชีวิตในฐานะกลไกอุดมการณ์ของรัฐไทยกับกระแสสิทธิมนุษยชนว่าเป็นอย่างไรและมีสาเหตุจากปัจจัยอื่นๆ อย่างไรบ้าง 2.) มีเงื่อนไข

¹ นักทฤษฎีวิทยาชานาญการ ทัศนสถานบำบัดพิเศษ จังหวัดขอนแก่น

อย่างไรของการคงสถานะทางกฎหมายเรื่องโทษประหารชีวิตกับปัจจัยทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจที่ทำให้รัฐไทยยังคงยึดครองอำนาจโทษประหารชีวิตอยู่ โทษประหารชีวิตในฐานะกลไกอุดมการณ์อำนาจรัฐไทย

ผู้เขียนได้นำแนวคิดเรื่อง “อุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์อำนาจรัฐ” ของ หลุยส์ อัลธูแซร์ (Louis Althusser) มาเพื่อการวิพากษ์และสังเคราะห์เข้ากับประเด็นปัญหาของการศึกษาดังกล่าว อัลธูแซร์เป็นนักปรัชญายุคความคิดแบบ มาร์กซ์สายโครงสร้าง (Structural Marxism) คนสำคัญ ที่มีอิทธิพลทางความคิด ต่อนักคิดสกุลความคิดแบบมาร์กซ์ (Marxism) และสกุลความคิดหลังมาร์กซิสม์ (Post-Marxism) ในปัจจุบัน เช่น

สลาวย ชีเซค, อแลง บาดิยู, เออร์เนสต์ ลาคเลา, เฟรดริก เจมสัน ฯลฯ ซึ่งการที่ผู้เริ่มต้นศึกษา จะทำความเข้าใจปรัชญาหรือทฤษฎีของนักคิด สกุลความคิดแบบมาร์กซ์และสกุลความคิดหลังมาร์กซิสม์ ให้มีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกลับไปศึกษาทบทวนสายธารทางความคิดที่ได้ส่งต่อมาจากต้น กำเนิดของสายธารคือแนวคิดของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

อุดมการณ์อำนาจรัฐกับมาร์กซิสม์แนวโครงสร้างโดย หลุยส์ อัลธูแซร์ (Louis Althusser)

มาร์กซิสม์ในฐานะเป็นญาณวิทยาประเภทหนึ่งในการศึกษาสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ระบบทุนนิยม โดยพิจารณาถึงโครงสร้างในการผลิตซ้ำ สร้างความต่อเนื่องให้แก่ความสัมพันธ์ทางการผลิตที่ไม่เท่าเทียมหรือกดขี่ ชูดรีด ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากโครงสร้างของสังคมที่มีองค์ประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างพื้นฐานซึ่งก็คือ ฐานเศรษฐกิจ กับโครงสร้างส่วน บนซึ่งก็คือ การเมือง กฎหมาย และอุดมการณ์ โดยทั้งนี้ นักคิดแนวมาร์กซิสม์มอง เป้าหมายอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจโดยชนชั้นผู้ถูกกดขี่ ซึ่งก็คือชนชั้น กรรมกรชีพ กล่าวในเชิงญาณวิทยา แนวคิดมาร์กซิสม์อยู่บนพื้นฐานการมองสังคม อย่างเป็นสากล (Universal) ทฤษฎีมาร์กซิสม์จึงเป็นทฤษฎีประเภทอภิมหาคำ บรรยาย (Meta-Narrative) โดยมองสังคมเชิงโครงสร้างที่มีแบบแผนความสัมพันธ์ อย่างชัดเจน และวิธีคิดในเชิงทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมที่วิเคราะห์ประวัติศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิต ซึ่งเป็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ทาง

ชนชั้น ดังนั้นฐานคิดเรื่องอำนาจของมาร์กซิสม์จึงเป็นเรื่องอำนาจในระดับมหภาค ทั้งที่ทำหน้าที่กดขี่ อารงความสัมพันธ์ทางการผลิตที่ไม่เท่าเทียม และอำนาจในการ ปฏิวัติระบบเศรษฐกิจ การเมือง

โดยส่วนใหญ่แนวคิดมาร์กซิสม์ปฏิเสธความเป็นองค์ประธาน (Subject) ของปัจเจกชนในฐานะที่เป็นผู้คิด ริเริ่ม สร้างสรรค์และปฏิบัติการทางสังคม เพราะทุกคนล้วนตกอยู่ในภายใต้โครงสร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตที่เป็นตัว กำหนดตัวตน และตำแหน่งแห่งที่ของคนในสังคม ฐานคิดเรื่องอำนาจของมาร์กซิสม์อยู่ ในแง่ที่แนวคิดมาร์กซิสม์ก็มีจุดร่วมหลายประการกับแนวคิดเชิงโครงสร้าง (Structuralism) เพียงแต่หน่วยการวิเคราะห์ และวิธีวิทยาแตกต่างกันไป

งานศึกษาของหลุยส์ อัลธุสเซร์ (Louis Althusser) เป็นงานบุกเบิกชิ้น สำคัญของแนวการศึกษามาร์กซิสม์ในยุคหลังที่เน้นไปในเชิงโครงสร้าง หรือเป็นมาร์กซิสม์เชิงโครงสร้าง (Structural Marxism) โดยเฉพาะงานศึกษาเรื่อง “อุดมการณ์ และกลไกอุดมการณ์ของรัฐ” (Ideology and Ideological State Apparatuses) ในปี 1970 ที่ทำความเข้าใจถึงกลไกอำนาจทางอุดมการณ์ในการครอบงำ กำกับ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมได้ลึกซึ้ง ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์กระบวนการต่อสู้ ทางอุดมการณ์ระหว่างรัฐกับประชาชนได้อย่างชัดเจน เหตุที่เรียกว่ามาร์กซิสม์เชิง โครงสร้างก็เพราะ อัลธุสเซร์ให้ความสำคัญกับลักษณะที่เป็นส่วนรวม (Whole) เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมกำหนดตำแหน่งแห่งที่ ชนชั้น และ ความสัมพันธ์ทางสังคมนานาประการ บุคคลจึงไม่สามารถเป็นองค์ประธานของการ คิดและการขับเคลื่อนทางสังคมอย่างเป็นอิสระได้ แต่ตกอยู่ภายใต้การกำหนดของ โครงสร้าง

อัลธุสเซร์ได้ตั้งคำถามต่อแนวคิดมาร์กซิสม์ก่อนหน้านี้ ที่มองฐาน เศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดอย่างตายตัว โดยโครงสร้างส่วนบนจะถูกกำหนดโดย โครงสร้างส่วนล่าง แต่อัลธุสเซร์กลับสนใจไปที่อุดมการณ์ในฐานะเป็นโครงสร้างส่วน บน ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดความโครงสร้างส่วนล่างด้วยเช่นกัน หรือทั้งส่วนล่าง และบนต่างกำหนดซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตามถึงที่สุดแล้วอัลธุสเซร์ก็ยังไม่หลุด ไปจากมาร์กซิสม์ที่มองว่า ตัวกำหนดสุดท้ายยังเป็นฐานเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้าง ส่วนล่าง

สำหรับมาร์กซ์แล้ว อุดมการณ์ก็เป็นจินตนาการที่ถูกนำมาปะติดปะต่อกัน เป็นความฝันล้วนๆ ว่างเปล่าและไร้สาระ ซึ่งถูกสร้างขึ้นมาจากซากตักค้างของความ เป็นจริงในเวลากลางวัน เมื่อนำลักษณะดังกล่าวของอุดมการณ์มาทำการเปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์รูปธรรมของปัจเจกบุคคลที่มีตัวตนจับต้องได้และเป็นผู้ที่ทำการ ผลิตการดำรงอยู่ของตนเองอย่างเป็นรูปธรรมนั้น ในแง่ที่เราสามารถถือได้ ว่า “อุดมการณ์ (แบบดังกล่าว) นั้นไม่มีประวัติศาสตร์” ดังที่ปรากฏใน “อุดมการณ์ เยอรมัน” เพราะในที่นี่ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนือลักษณะอุดมการณ์แบบ นั้น ประวัติศาสตร์อันเดียวที่มีอยู่ คือ ประวัติศาสตร์ของปัจเจกบุคคลที่มีเนื้อหนัง จริงๆ อัลธูแซร์คัดค้านการวิเคราะห์ที่แบ่งสังคมออกเป็นฐานเศรษฐกิจและโครงสร้าง ส่วนบน ซึ่งเขาเห็นว่าทำให้การอธิบายเรื่องรัฐและอุดมการณ์เป็นไปอย่าง orthodox (มองเห็นแต่ว่า รัฐและอุดมการณ์ซึ่งเป็นโครงสร้างส่วนบนจะต้องถูกกำหนดจากฐาน เศรษฐกิจอยู่ร่ำไป) อัลธูแซร์มีความเห็นว่า บทบาทของโครงสร้างส่วนบนมีความ สำคัญมาก เพราะถ้าหากการปฏิวัติเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างพลังการผลิต และความสัมพันธ์ทางการผลิตแต่เพียงอย่างเดียวแล้ว บรรดาการปฏิบัติการทางการเมืองและทางอุดมการณ์ของนักปฏิวัติก็กลายเป็นสิ่งไม่จำเป็นไป

หลุยส์ อัลธูแซร์ นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ได้พัฒนาความคิดของมากซ์ และมากซ์สายใหม่ของกรีมซีผนวกเข้ากับทฤษฎีสังคมศาสตร์ตระกูลโครงสร้าง นิยม โดยมองว่ารัฐนั้นเป็นข้าราชการของระบอบทุนนิยม และชนชั้นนายทุน ชนชั้น นายทุนมีอำนาจสั่งการรัฐโดยตรง อำนาจรัฐกับอำนาจของทุนจึงเป็นสิ่งเดียวกัน จากกระบวนการดังกล่าวรัฐจึงทำหน้าที่ตอบสนองต่อทุน ในการโอบอุ้มช่วยเหลือ นายทุนมากกว่าตอบสนอง และโอบอุ้มสังคม รัฐกระทำการดังกล่าวผ่านนโยบาย สาธารณะ, กฎหมาย และระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่นายทุนต้องการ

สำหรับอัลธูแซร์อุดมการณ์มีฐานะเป็นโครงสร้างส่วนบนที่มีบทบาทใน การกำหนดให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างกับโครงสร้างส่วนล่าง อุดมการณ์ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับปัจเจกบุคคลสามารถดำรง อยู่ได้อย่างมีเอกภาพและต่อเนื่อง จนกลายเป็นเรื่องคุ้นชินเรื่องปกติธรรมดาไป

อัลธูแซร์มองว่าอุดมการณ์เป็นเครื่องมือในการสร้าง, สืบสาน และผลิต ข้ำให้กับสังคม อุดมการณ์จึงต้องถูกผลิตซ้ำผ่านการปลุกฝังบ่มเพาะให้กับสมาชิก

ในสังคม โดยการถูกฝึกฝนให้ยอมรับต่อกฎเกณฑ์ของระบบที่ดำรงอยู่ การผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางการผลิตนี้ถูกกระทำขึ้นอย่างมั่นคงโดยการใช้อำนาจรัฐผ่านกลไกหรือสถาบันซึ่งรวมกันเป็นรัฐ อุดมการณ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐ โดยรัฐใช้อุดมการณ์เพื่อผลประโยชน์ดังกล่าว สิ่งที่อัลตุสเซร์เรียกว่ากลไกของรัฐ (the state apparatus) โดย อัลตุสเซร์แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

- กลไกของรัฐที่มีลักษณะกดบังคับ (repressive state apparatus) ได้แก่ รัฐบาล,ระบบราชการ, ทหาร,ตำรวจ,ศาล,คุก กลไกของรัฐในลักษณะแรกนี้ปฏิบัติการโดยการบังคับใช้ความรุนแรง

- กลไกของรัฐในเชิงอุดมการณ์ (ideological state apparatus) ซึ่งได้แก่ ศาสนา โรงเรียน ครอบครัว ระบบกฎหมาย พรรคการเมือง สหภาพแรงงาน และเครือข่ายการสื่อสาร กลไกของรัฐแบบนี้ปฏิบัติการผ่านการสร้างอุดมการณ์ให้กับสมาชิกในสังคม[8]

Althusser มอง “รัฐ” ว่าเป็นองค์กรที่มีอำนาจและใช้อำนาจระหว่างรัฐกับพลังทางสังคมอื่น ๆ และการแปรอำนาจให้ออกมาในรูปแบบนโยบายจำเป็นต้องมีกลไกของรัฐเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ กลไกของรัฐก็คือ รัฐบาล ระบบราชการ ทหาร ตำรวจ ศาล และคุก....

การลงโทษ (Punishment) เป็นกระบวนการใช้มาตรการทางกฎหมายของรัฐในการควบคุมสังคมเพื่อจำกัดขอบเขตความประพฤติของพลเมืองในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัยความสงบสุข เสถียรภาพทางสังคมและศีลธรรมอันดีของประชาชนพลเมืองทั้งหมด ตามอุดมการณ์และกลไกอำนาจรัฐซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานต่างๆเป็นผู้กำกับควบคุมเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย หากมีบุคคลพลเมืองผู้ใดฝ่าฝืนก็จะต้องได้รับการลงโทษ และ “โทษ” จึงเป็นบทบังคับ (Sanction) ต่อบุคคลผู้กระทำความผิดกฎหมายของรัฐ ซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดทฤษฎี “สัญญาประชาคม” (Social contract) ของฌอง ฌาค รูสโซ(Rousseau, 1712-1778) ที่อำนาจพลเมืองได้มอบโอนให้แก่รัฐอธิปัตย์ (soverign) ไปแล้ว โดยรัฐก็จะตรากฎหมายออกมาบังคับใช้กับประชาชนพลเมืองของตน ซึ่ง “โทษ” นี้เองที่ทำให้กฎหมายอาญามีลักษณะที่แตกต่างไปจากกฎหมายประเภทอื่นๆ โทษในกฎหมายอาญาจะทำหน้าที่เป็นเสมือนสิ่งที่ยึดบังคับและควบคุมพฤติกรรม

ของบุคคลในสังคมให้อยู่ในกรอบของกฎหมายบ้านเมืองเพื่อประโยชน์ต่อพลเมืองทั้งหมดในรัฐในการที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข และโทษตามกฎหมายอาญา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน เป็นต้น โดยโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุดที่รัฐไทยได้นำมากำกับควบคุมประชาชนพลเมืองของตน...ความเห็นของหลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser) นักคิดคนสำคัญของแนวคิดโครงสร้างนิยมและหลังโครงสร้างนิยม ที่กล่าวไว้ว่า รัฐมีการใช้ทั้ง “กลไกความรุนแรง” และ”กลไกอุดมการณ์”โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏในรัฐไทยเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษก็คือ การใช้อำนาจเชิงบังคับ ชูเชิญ ให้สังคมกลัวและเชื่อถือในเรื่องของโทษประหารชีวิต ผ่านบทบัญญัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายลักษณะอาญา ส่วนกลไกอุดมการณ์ ก็ล้วนเป็นการสร้างการยอมรับกับชุดความจริงเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตโดยผ่านแบบแผนของสถาบันทางวัฒนธรรมหลายอย่าง ทั้งสถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชนและระบบกฎหมายดังกล่าว

โทษประหารชีวิต(Capital punishment) ได้รับการสถาปนาอยู่เคียงคู่กับอำนาจผู้ปกครองรัฐไทยมายาวนานตั้งแต่โบราณกาล มีการลงโทษเด็ดขาดต่อผู้กระทำความผิดตามธรรมเนียมการปกครอง และต่อมาได้พัฒนาเป็นกฎหมายมีบทลงโทษด้วยการประหารชีวิตกำหนดไว้ในตัวบทกฎหมายเพื่อให้คนเกรงกลัวต่อการกระทำผิดมาจนถึงปัจจุบัน แม้การประหารชีวิตจะสวนกระแสต้านจากการรวมพลังของฝ่ายสิทธิมนุษยชนตลอดเรื่อยมาว่าสามทศวรรษซึ่งมีความพยายามต่อสู้เพื่อให้ประเทศไทยยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่หากจะนับย้อนถึงประวัติศาสตร์การประหารชีวิตในประเทศไทยแล้ว จากการสืบค้นข้อมูลทราบว่าเมื่อก่อนยุคสมัยที่สยามประเทศปกครองด้วยระบอบสมมติเทพอาญาสิทธิ์ในการสั่งประหารชีวิตจะอยู่ที่เจ้าเมือง การประหารชีวิต ถือเป็นบทลงโทษที่รุนแรงที่สุดและเก่าแก่ที่สุดอีกอย่างหนึ่งในมาตรการทางกฎหมายของรัฐในทุกๆประเทศ และสังคมในอดีตส่วนมากใช้โทษประหารชีวิตโดยเป็นการลงโทษอาชญากรและผู้ที่ไม่เห็นด้วยทางการเมืองหรือศาสนา ในประวัติศาสตร์การลงโทษประหารชีวิตมักสัมพันธ์กับการทรมานโหดร้ายและมักประหารชีวิตในที่สาธารณะเพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกันหรือประจานเพื่อข่มขู่ไม่ให้ผู้คนทั่วไปเอาเป็นเยี่ยงอย่าง ซึ่งถ้าได้ศึกษาเรื่องราวเหล่านี้คงจะรู้สึกไม่ต่างกันว่าแม้ในแต่ละประเทศจะมีรูปแบบการประหาร

ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป แต่ที่เป็นความเหมือนแห่งภาพลักษณ์การประหารก็คือ ความโหดร้าย ความรุนแรง และการทรมานผู้กระทำผิดให้ตายไปในที่สุด ในประเทศไทยก็เช่นกันโทษประหารที่เคยทำกันมาตั้งแต่อดีตนั้นขึ้นชื่อว่าโหดร้ายทารุณโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลทั่วไปหวาดหวั่นยำเกรงไม่กล้ากระทำความผิดตามเยี่ยงอย่าง การประหารชีวิตมีวิวัฒนาการรูปแบบของการประหารแบบต่างๆของการลงโทษตามกาลสมัยเรื่อยมาเป็นต้นว่า การกดให้จมน้ำ(Drowning) การเอาหินขว้างให้ตาย (Stoning to Death) การเอาไฟครอกหรือเผาให้ตาย (Burning) การตัดศีรษะด้วยดาบ (Behaeding) หรือการแขวนคอ (Hanging) การใช้เก้าอี้ไฟฟ้า (Electrocution) การใช้ก๊าซ (Gas Chamber) การยิงด้วยปืนให้ตายหรือการยิงเป้า (Shooting or The Firing Squad) และการประหารชีวิตโดยการฉีดยา (ปัจจุบันประเทศไทยใช้การประหารชีวิตด้วยวิธีนี้) โดยความมุ่งหมายในการลงโทษประหารชีวิตนั้นมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือเป็นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทนประการหนึ่ง เพื่อให้เกิดความหวาดหวั่นไม่กล้าที่จะกระทำความผิดประการหนึ่ง และประการสุดท้ายก็เป็นการป้องกันสังคมโดยการตัดผู้นั้นออกจากสังคมอย่างถาวร (Permanent removal from society) เพื่อตัดขาดผู้นั้นมิให้กลับมาทำอันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคมได้อีก

ในอดีตของไทยการประหารชีวิตได้ปรากฏเด่นชัดเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงทางการเมือง อาทิเช่น เหตุการณ์กบฏ และเหตุการณ์ปราบปรามขบวนการก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ผู้เขียนขอยกตัวอย่างเหตุการณ์เหล่านี้มาพอให้เห็นภาพลักษณ์ ดังนี้

- เหตุการณ์กบฏ อาทิเช่น กบฏพระยาทรงสุรเดช หรือ “กบฏ 18 ศพ” หรือ กบฏ พ.ศ. 2481 ผู้ที่ถูกตั้งข้อหาว่าเป็นตัวการในการกบฏครั้งนี้ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้ถูกลงโทษทั้งหมด มีผู้ใดกระทำความผิดจริงหรือไม่ เพราะถูกตัดสินโดยศาลพิเศษ ที่บรรดาผู้พิพากษาคือผู้ที่รัฐบาลแต่งตั้ง และไม่มีทนายจำเลยตามหลักกระบวนการยุติธรรม และตัวอย่างเหตุการณ์ทางการเมืองอีกเหตุการณ์หนึ่งที่เป็นการกำจัดศัตรูทางการเมือง คือ กบฏพลเอกฉัตร หิรัญศิริ (กบฏที่ถูกประหารชีวิต) เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2520 แม้จะเป็นการปฏิวัติที่ล้มเหลว แต่เหตุการณ์นี้มีความสำคัญตรงที่มีการลงโทษประหารชีวิตผู้ก่อการซึ่งเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ยศถึงพล

เอก ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์การเมืองไทย (ที่มา : ฐานข้อมูลการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า)

- เหตุการณ์ปราบปรามขบวนการคอมมิวนิสต์ (communist) ในประเทศไทย ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ชาวบ้านทางภาคอีสานและภาคเหนือตอนบนได้เข้าร่วมขบวนการลัทธิคอมมิวนิสต์เพื่อต่อสู้กับฝั่งรัฐบาลไทยจนในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2504 ทางรัฐบาลไทยได้มีการประหารนายครอง จันดาวงษ์ และนายทองพันธุ์ สุทธิมาศ ทำให้ประชาชนไม่พอใจเป็นอย่างมาก จนได้ปรับยุทธศาสตร์การต่อสู้เป็น “ป่าล้อมเมือง” และได้จัดตั้ง “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” ในปีต่อมา (<https://www.gotoknow.org/posts/312269>)

ในปัจจุบันโทษประหารชีวิต (Capital punishment) ในประเทศไทย (ตามประมวลกฎหมายอาญา) มีกำหนดบังคับใช้กับคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรไทย ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สินในคดีอุกฉกรรจ์ ความผิดเกี่ยวกับเพศฐานกระทำอนาจาร หรือข่มขืนกระทำชำเราโดยขู่เชือดหรือกระทำการเป็นเหตุให้ผู้ถูกข่มขืนถึงแก่ความตาย ความผิดต่อชีวิตฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และเสรีภาพซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ และความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรไทย ได้แก่ ความผิดฐานเป็นกบฏ หรือเพื่อให้เสียเอกราชเป็นต้น โดยมีมาตรการบังคับใช้โทษผ่านกระบวนการยุติธรรมเริ่มตั้งแต่ขั้นของการจับกุมโดยตำรวจ (และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง) การสอบสวน(ตำรวจ) อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

โทษประหารชีวิต (Capital punishment) ตามแนวคิด/ปรัชญาของอัลธูแซร์ เป็นระบบทางกฎหมายจึงเปรียบเสมือนเป็นอุดมการณ์ที่มีฐานะเป็นโครงสร้างส่วนบนที่มีบทบาทในการกำหนดให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างส่วนบนกับโครงสร้างส่วนล่าง อุดมการณ์ของโทษประหารจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับปัจเจกบุคคลในสังคมให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเอกภาพและต่อเนื่องจนกลายเป็นเรื่องคุ้นชินเรื่องปกติธรรมดาไป โดยที่โทษประหารชีวิตในอุดมการณ์เป็นเครื่องมือในการสร้าง สืบสาน และผลิตซ้ำให้กับ

สังคม โทษประหารชีวิตเป็นอุดมการณ์รัฐที่ได้ถูกผลิตซ้ำผ่านการปลูกฝังบ่มเพาะให้กับสมาชิกในสังคมโดยสังคมถูกฝึกฝนให้ยอมรับต่อกฎเกณฑ์ของระบบที่ดำรงอยู่จนเป็นภาพลักษณ์ของโทษประหารตั้งแต่อดีตกาลเรื่อยมา การผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางการผลิตนี้ถูกกระทำขึ้นอย่างมั่นคงโดยการใช้อำนาจรัฐผ่านกลไกของรัฐ ได้แก่ รัฐบาล, ระบบราชการ, ทหาร, ตำรวจ, ศาล, คุก(เรือนจำ) โดยกลไกของรัฐในลักษณะนี้ปฏิบัติการโดยการบังคับใช้ความรุนแรง โทษประหารชีวิตจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐ โดยรัฐใช้โทษประหารชีวิตเพื่อกำกับควบคุมพลเมืองให้อยู่อย่างสงบเรียบร้อยให้มีเสถียรภาพทางสังคมและเกิดศีลธรรมอันดีของประชาชนพลเมืองทั้งมวล

โทษประหารชีวิตกับหลักสิทธิมนุษยชนและกฎหมายไทย

เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงสังคมโลกได้เรียกร้องโหยหาเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่อยมาจนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มาจนปัจจุบันกระแสสิทธิมนุษยชนได้เฟื่องฟูแผ่กระจายเข้ามาในประเทศไทยและได้กำหนดไว้ในกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ นั่น ก็คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ฉบับ พ.ศ.2540 มาฉบับ พ.ศ.2550 และฉบับปัจจุบันในรัฐบาล คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) ซึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับการเรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตซึ่งฝ่ายสิทธิมนุษยชนถือว่าเป็นการกระทำที่โหดร้ายป่าเถื่อนต่อมนุษย์ที่ไม่ควรเกิดขึ้นในโลกยุคใหม่ที่มีวัฒนธรรมมีความเจริญก้าวหน้าจากคนสมัยโบราณที่นิยมประหารชีวิตคนด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณสะใจ ขณะเดียวกันในทางตรงกันข้ามในยุคที่การใช้สื่อสังคมออนไลน์เฟื่องฟูเมื่อเกิดคดีสะเทือนขวัญอย่างข่มขืนแล้วฆ่าหรือเมื่อเกิดการฆาตกรรมต่อเนื่องเกิดขึ้น กระแสเรียกร้องให้ทำการเร่งนำผู้ก่อการมาลงโทษประหารชีวิตฆาตกรโดยเร็วก็มักกระหึ่มขึ้นเช่นเดียวกันซึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึงสังคมอีกฝ่ายที่ต้องการให้รัฐนำผู้กระทำผิดมาลงโทษให้สาสมเพื่อให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดเหมือนเกิดความหวาดกลัวหวั่นเกรงไม่กล้าที่จะกระทำผิดเยี่ยงนั้น

กฎหมายรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

-รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติรับรองใน

เรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยมีรากฐานอันเป็นสาระสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ สิทธิในชีวิตร่างกายและสิทธิในความเสมอภาคซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้

- มาตรา 4 ความว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

- มาตรา 26 ความว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

- มาตรา 28 ความว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน”

- มาตรา 31 ความว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมานทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมตามความโยววรรคนี้

การจับกุม คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ ตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย.....”

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนกับโทษประหารดังนี้

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคทั้งที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญนี้ ตามประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ ย่อมได้รับการคุ้มครอง”

มาตรา 26 บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา 28 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็น

ปฏิบัติต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติบุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือจากรัฐในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้”

มาตรา 32 “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษ ด้วยวิธีการโหดหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ.....”

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนกับโทษประหารดังนี้

มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”

มาตรา 27 “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก

สะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม.....”

มาตรา 28 “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้” กฎหมายอาญาเกี่ยวกับฐานความผิดการลงโทษประหารชีวิต

- ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมาตรา 107,108 และ 109

- ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักรไทย ได้แก่ ความผิดฐานเป็นกบฏ หรือเพื่อให้เสียเอกราช ตามมาตรา 113, 119, 121, และ 127

- ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน ได้แก่ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ในคดีอุกฉกรรจ์ ตามมาตรา 218 และ 224

- ความผิดเกี่ยวกับเพศ ได้แก่ ความผิดฐานกระทำอนาจาร หรือข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาตนโดยขู่เชือดหรือเป็นการเป็นเหตุให้ผู้ถูกข่มขืนถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 227 ทวิ, ตี และ 280

- ความผิดต่อชีวิต ได้แก่ ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา ตามมาตรา 288 และ 289

- ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และเสรีภาพซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 313, 339 และ 340 ทวิ

- ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

การลงโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญานั้นมีอยู่ด้วย 5 ประเภท คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน (ตามมาตรา 18) แต่

การลงโทษที่ถือว่ารุนแรงที่สุด เป็นการกำจัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมอย่างเด็ดขาดถาวร คือ “โทษประหารชีวิต”

เมื่อพิจารณาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าได้มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิต่างๆเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นตั้งแต่เมื่อพิจารณาถึงสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นเรื่องของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เป็นการใช้อำนาจรัฐ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเอาผู้กระทำความผิดมาลงโทษอันอาจมีผลกระทบ ต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรง เนื่องจากในสังคมปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มการก่อเหตุในลักษณะทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องมีการป้องกันสังคมให้สงบสุข โดยมีการตรากฎหมายกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด โดยโทษหนักหรือเบาขึ้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการก่อเหตุและสภาพความผิดที่หนัก หรือเบาโดยเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นจะก่อให้เกิดผลดีต่อความสงบ ของสังคมอันจะทำให้อาชญากรรมลดลง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการ คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อเป็นเครื่องประกันสิทธิ และ เรียกร้องเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไว้ด้วยอย่างชัดเจน

สิทธิในการมีชีวิตอยู่ (Right to life)

ขอบเขตของปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในชีวิตนับว่าเป็นปัญหาสำคัญเบื้องต้น เพราะสิทธิในชีวิตนั้นเป็นสิทธิที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดสิทธิอื่นตามมา จึงเป็นสิทธิที่มีความสำคัญโดยจารีตประเพณีและเป็นสิทธิมนุษยชนที่ไม่สามารถลดทอนได้ นอกจากนั้นแล้วยังบัญญัติห้ามโดยกฎหมายบังคับเด็ดขาดซึ่งอนุญาตให้ลดทอนได้ในกรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตเท่านั้น รัฐจึงมีหน้าที่สำคัญในการปกป้องชีวิตของพลเรือนจากการฆ่าโดยผิดกฎหมาย สิทธิในชีวิตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจนที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทุกสิทธิ เป็นสิทธิที่ได้มาอย่างเท่าเทียมกันในทุกชีวิตที่ประสงค์จะใช้ชีวิตตามความต้องการของตนเอง โดยคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนได้มีความเห็นว่า “สิทธิในชีวิตเป็นสิทธิขั้นสูงสุด”(supreme right) ซึ่งไม่สามารถลดทอนได้แม้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน” ในกรณีที่จัดลำดับความสำคัญของสิทธิแล้ว สิทธิในชีวิตน่าจะอยู่สูงสุดเหนือสิทธิอื่นเนื่องจากหากไม่มีชีวิตแล้วสิทธิอื่นย่อมไม่มีความหมายและแม้ว่าจะไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของสิทธิในชีวิต

ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ 6(1) กำหนดว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ”

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป ข้อ 2 กำหนดว่า

1. ทุกคนมีสิทธิในชีวิตจะต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่มีบุคคลใดสามารถลดทอนสิทธิในชีวิตของบุคคลอื่น ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาในคดีอาญาต้องเป็นโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

2. การกระทำโดยไม่คำนึงถึงชีวิตของผู้อื่นโดยไม่ถือว่าฝ่าฝืนข้อนี้ นั้นจะต้องเป็นการใช้กำลังไม่เกินกว่าความจำเป็นอย่างยิ่ง

2.1 เพื่อป้องกันบุคคลอื่นจากความรุนแรงที่ผิดกฎหมาย

2.2 ในกรณีที่เป็นผลมาจากการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการป้องกันมิให้บุคคลหลบหนีจากการควบคุมโดยชอบด้วยกฎหมาย

2.3 ในการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อปราบปรามการจลาจลหรือการก่อความไม่สงบและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 32 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”

สำหรับประเทศไทยยังคงมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่เนื่องจากยังเชื่อว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นวิธีเดียวเท่านั้นที่จะกำจัดอาชญากรผู้เป็นภัยออกจากสังคมเด็ดขาด โดยอาชญากรผู้นั้นจะไม่สามารถกลับไปก่อเหตุร้ายได้อีก และทำให้ผู้คนในสังคมส่วนใหญ่มีความเกรงกลัวต่อโทษประหารชีวิตและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดที่มีลักษณะรุนแรง และยังเป็นการทรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย แต่ในอีกมุมมองหนึ่งสังคมสากลส่วนมากต่างยอมรับว่า การลงโทษประหารชีวิตเป็นการปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นที่สุดสำหรับบุคคล นั่นคือเป็นการละเมิด “สิทธิในการมีชีวิตอยู่”(Right to life) ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โทษประหารชีวิตเป็นการสร้างความรุนแรงในการสังหาร

บุคคลโดยรัฐเป็นผู้ลงมือและมีการไตร่ตรองไว้ล่วงหน้า และที่น่าหวาดหวั่นที่สุด คือ การลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม และย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในรูปแบบนี้ ถูกกระทำในนามของความยุติธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้การลงโทษประหารชีวิตในต่างประเทศต่างมีแนวโน้มในการทยอยเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้น (อ้างอิง : (Human Right <http://kittayaporn28.wordpress.com/%E0%B9%82%E0%B8..>)

อย่างไรก็ตามประเทศไทยเรานั้นถึงแม้จะมีภาพลักษณ์ของความโหดร้าย ความรุนแรงและไร้มนุษยธรรมของการฆ่าคนโดยอำนาจรัฐจากโทษประหารชีวิตที่ได้รับการต่อต้านจากฝั่งนักสิทธิมนุษยชน ด้วย “หลักสิทธิของการมีชีวิตอยู่” นั้น แต่ในทางปฏิบัติการ ตามกระบวนการของการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่อดีตกาลมา ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ในองค์เหนือหัวพระเจ้าแผ่นดินของไทยที่มีต่อพระสกนิกรตลอดถึงผู้ต้องราชทัณฑ์ที่เป็นนักโทษในเรือนจำมีพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ โดยทางราชทัณฑ์ ก็ยังมีกฎระเบียบทางราชทัณฑ์ในเรื่องการขอพระราชทานอภัยโทษให้แก่ักโทษในเรือนจำ ในส่วนของ “นักโทษประหาร” เมื่อถูกศาลพิพากษาตัดสินเสร็จเด็ดขาดให้ประหารชีวิตแล้วทางเรือนจำจะยังไม่นำตัวไปประหารชีวิตทันที แต่โดยระเบียบทางราชทัณฑ์ก็มีว่า ภายใน 60 วันให้ตัวนักโทษประหารเองหรือญาติหรือ ผู้เกี่ยวข้องสามารถยื่นเรื่องราวเสนอทูลเกล้าฯ เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษเป็นรายบุคคลได้ตามระเบียบกฏเกณฑ์ซึ่งก็เป็นหลักการที่ยืดเวลาและบรรเทาในเรื่องการประหารชีวิตนักโทษอย่างมหาศาลสำหรับประเทศไทย

อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดกับความย้อนแย้งของโทษประหารชีวิต

จากนัยแห่งความหมายที่ถือเป็น “ภาพลักษณ์ของโทษประหารชีวิต” (Image of punishment) ที่มีมาตั้งแต่อดีตกาลและได้กล่าวมาทั้งหลายแล้ว ในภาพลักษณ์แห่งความรุนแรงโหดร้าย ความทรมาณจนตายของนักโทษที่ถูกประหาร และความเด็ดขาดของอำนาจการสร้างความหวาดหวั่นยำเกรงต่อผู้คนโดยทั่วไป เพื่อไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างและตัดผู้กระทำผิดออกไปเสียจากสังคมอย่างถาวรตั้งแต่อดีตตามกลไกอุดมการณ์ที่รัฐได้บ่มเพาะถึงภาพลักษณ์โทษประหารที่นำมาเป็น

มาตรการในการกำกับควบคุมพลเมืองและทำการลงโทษโดยผ่านกลไกของรัฐที่มีลักษณะกดบังคับ (repressive state apparatus) ได้แก่ รัฐบาล,ระบบราชการ, ทหาร,ตำรวจ,ศาล, ราชทัณฑ์ (คุก) นั้น

สถานการณ์มันเหมือนจะชะลอตัวลงในช่วงระยะเวลาที่เนิ่นนานจนถึงปัจจุบันในเรื่องการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิด ซึ่งหลายๆท่านอาจจะคิดสงสัยไปว่า โทษประหารชีวิตคนยังมีอยู่ในประเทศไทยหรือไม่ แต่ทำไมที่ที่มีการกระทำผิดร้ายแรง เกิดคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญที่ปรากฏบนสื่อต่างๆแล้วศาลได้ตัดสินประหารชีวิตหรือไม่ เมื่อมีการตัดสินลงโทษประหารชีวิตแล้ว ทำไมยังมีนักโทษประหารที่ถูกคุมขังไว้ในเรือนจำเป็นจำนวนมากโดยยังไม่ถูกประหาร ทั้งยังมีการโจษจันในสังคมโซเชียลของไทยในคดีดังที่ผู้มีอิทธิพลกระทำความผิดแล้วศาลตัดสินประหารชีวิตต่อมาปัจจุบันนี้ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษออกมาหลายราย “ข้อมูลล่าสุดขององค์กรระหว่างประเทศที่ทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชน (Amnesty International Thailand : AI) ได้กล่าวถึงสถานการณ์โทษประหารชีวิตในประเทศไทยว่า ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2559) มีนักโทษประหารทั้งหมดรวม 420 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 368 คน และหญิงจำนวน 52 คน เป็นคดีอาชญากรรม 195 ราย คดีทั่วไป 225 ราย โดยที่ประเทศไทยมีการประหารชีวิตนักโทษครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนสิงหาคม 2552 จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ.2560 ซึ่งก้าวเข้าสู่ปีที่แปดแล้วที่ยังไม่มีการประหารชีวิตนักโทษจริงๆ” ปรากฏการณ์เหล่านี้มันย้อนแย้งกับอุดมการณ์รัฐที่ได้บ่มเพาะถึงภาพลักษณ์โทษประหารให้แก่ปัจเจกชนของสังคมหรือรัฐได้สถาปนาโทษประหารไว้แต่ต้นโดยได้สั่งประหารแล้วแต่ยังไม่มี การนำตัวนักโทษไปประหารจริงโดยทิ้งเวลาเนิ่นนานเกือบ 10 ปี จนปัจจุบันนี้ถึงแม้รัฐไทยยังคงมีการบังคับใช้กฎหมายกับโทษประหารชีวิตอยู่ก็ตาม

บทสรุปส่งท้าย

..บทความนี้ผู้เขียนประสงค์ที่จะชี้ให้เห็นถึงการสถาปนาบ่มเพาะเรื่องโทษประหารชีวิตของรัฐไทยให้ประชาชนได้เห็นถึง “ความหมายและภาพลักษณ์โทษประหารชีวิต” (Meaning and Image of punishment) โดยผ่านกลไกอุดมการณ์อำนาจรัฐที่มีมาช้านานแล้ว แต่เมื่อช่วงเวลาได้ผ่านเลยมาจนถึงปัจจุบันโดยนับตั้งแต่

ช่วงปี พ.ศ.2552 มาจนถึง 2560 ปราบปรามการณ์เหล่านี้มันย้อนแย้งกับอุดมการณ์รัฐที่ได้บ่มเพาะถึงภาพลักษณ์โทษประหารให้แก่สังคมหรือรัฐได้สถาปนาโทษประหารไว้แต่ต้นโดยได้สั่งประหารชีวิตนักโทษแล้วแต่ยังไม่มีมีการประหารจริงๆถึงแม้รัฐยังคงมีการบังคับใช้กฎหมายกับโทษประหารชีวิตอยู่ โดยที่เวลานั้นนานเกือบ 10 ปีดังกล่าว บทความนี้จึงเชิญชวนให้ท่านทั้งหลายได้ขบคิดว่ารัฐไทยคิดอย่างไรกันแน่กับสถานการณ์การใช้โทษประหารชีวิตในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นซึ่งอาจทำให้ประชาชนโดยทั่วไปโดยเฉพาะเหยื่ออาชญากรรมผู้เสียหายอาจเกิดความไม่พึงพอใจและอาจจะทำให้ความหมายและภาพลักษณ์โทษประหารที่ “น่าสะพรึงกลัวน่าหวาดหวั่นในความเด็ดขาดของอำนาจไม่ให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่จะคิดจะกระทำผิดดังที่เคยมีมาแต่เก่าก่อนที่รัฐได้บ่มเพาะปลูกฝังมา” เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ การปรับบริบทของประเทศไทยในเรื่องนี้ต่อกระแสสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างไร ซึ่งผู้เขียนกำลังทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง...“ความย้อนแย้งเรื่องโทษประหารชีวิตในอุดมการณ์และกลไกอุดมการณ์ของรัฐไทยกับกระแสสิทธิมนุษยชน”. โดยศึกษาถึงสถานการณ์ในการบังคับใช้โทษประหารชีวิตของประเทศไทยที่ย้อนแย้งและชะลอตัวดังกล่าวว่ามีปัจจัยความสัมพันธ์กับกระแสสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร รวมตลอดถึงจะได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในสถานการณ์ปัจจุบันที่ทำให้รัฐไทยยังคงยึดครองโทษประหารชีวิตอยู่ เมื่อผลการศึกษาเป็นประการใดแล้วผู้เขียนมีความภาคภูมิใจที่จะได้นำเสนอต่อผู้อ่านทั้งหลายในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Althusser, Louis) “อุดมการณ์และกลไกทางอุดมการณ์ของรัฐ” : Ideology and ideological state apparatuses / กาญจนา แก้วเทพ, แปล/เรียบเรียง ; บริษัทสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์ จำกัด (พิมพ์ครั้งที่ 2) , กุมภาพันธ์ พ.ศ.2557, กรุงเทพฯ
- ประเสริฐ เมฆมณี. (2522). **หลักพันทวิทยา**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- กัธธ เลียงสีจธรรม (2548). (บรรณาธิการ), กฎหมายตรา 3 ดวง : ฉบับพิมพ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง แก้ไขปรับปรุงใหม่, สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์,

*เล่ม1 - ISBN 9744096527

*เล่ม2 - ISBN 9744096535

*เล่ม3 - ISBN 9744096543 - พระไอยการกบฏศึก (พระไอยการกระบดศึก) อยู่ในเล่ม 3

พ.ต.ท.ดร.เทิดสยาม บุญยะเสนา “วิวาทะเรื่องโทษประหาร : อำนาจรัฐกับสิทธิในชีวิต” 1 มิถุนายน 2558

<https://thamaaya.wordpress.com/2015/06/01>

“ปัญญาพลวัต” โดยพิชาย รัตนติลก ณ ภูเก็ต “การประหารชีวิตกับอำนาจรัฐ” โดย ผู้จัดการรายวัน 8 กรกฎาคม 2559 <http://www.manager.co.th/Weekend/ViewNews.aspx?NewsID=9590000068055>

NLA : National Legislative Assembly “โทษประหารชีวิต เหตุผลและความจำเป็น” 8 พฤษภาคม 2560 <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:rnjmMD4yfl4J:click.senate.go.th/%3Fp%3D4549+%&cd=3&hl=th&ct=clnk&gl=th>

การประหารชีวิตกับอำนาจรัฐ “ปัญญาพลวัต” โดยพิชาย รัตนติลก ณ ภูเก็ต โดย ผู้จัดการรายวัน , 8 กรกฎาคม 2559 : <http://www.manager.co.th/Weekend/ViewNews.aspx?NewsID=9590000068055>

พิพิธภัณฑราชทัณฑ์, ทั้มา <http://www.correct.go.th/mu/index4.html>

ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (ลิงค์ <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>.)